

Sciences of Europe

VOL 5, No 53 (2020)

Sciences of Europe
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3162-2364

The journal is registered and published in Czech Republic.
Articles in all spheres of sciences are published in the journal.

Journal is published in Czech, English, Polish, Russian, Chinese, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

All manuscripts are peer reviewed by experts in the respective field. Authors of the manuscripts bear responsibility for their content, credibility and reliability.

Editorial board doesn't expect the manuscripts' authors to always agree with its opinion.

Chief editor: Petr Bohacek

Managing editor: Michal Hudecek

- Jiří Pospíšil (Organic and Medicinal Chemistry) Zentiva
- Jaroslav Fährnich (Organic Chemistry) Institute of Organic Chemistry and Biochemistry Academy of Sciences of the Czech Republic
- Smirnova Oksana K., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Rasa Boháček – Ph.D. člen Česká zemědělská univerzita v Praze
- Naumov Jaroslav S., MD, Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities. (Kiev, Ukraine)
- Viktor Pour – Ph.D. člen Univerzita Pardubice
- Petrenko Svyatoslav, PhD in geography, lecturer in social and economic geography. (Kharkov, Ukraine)
- Karel Schwaninger – Ph.D. člen Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Kozachenko Artem Leonidovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Václav Pittner -Ph.D. člen Technická univerzita v Liberci
- Dudnik Oleg Arturovich, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Department of Physical and Mathematical management methods. (Chernivtsi, Ukraine)
- Konovalov Artem Nikolaevich, Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy. (Minsk, Belarus)

«Sciences of Europe» -

Editorial office: Křižíkova 384/101 Karlín, 186 00 Praha

E-mail: info@european-science.org

Web: www.european-science.org

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Hasanova Sh., Hasanov A.

SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASIS FOR DETERMINING PRODUCTION CAPACITY AND ASSESSMENT OF RESOURCE OPPORTUNITIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR..... 3

Logosha R.

METHODOLOGY FOR STUDYING THE VEGETABLE INDUSTRY AND ITS MARKET DYNAMICS THROUGH THE CONSTRUCTION OF ECONOMETRIC MODELS AS NONLINEAR COMPLEX SYSTEMS..... 6

Serbov M.

BALANCED DEVELOPMENT OF REGIONAL ECONOMIC AND ECOLOGICAL SYSTEMS OF FRESHWATER BASINS OF UKRAINE: CONDITIONS AND METHODOLOGICAL ASSESSMENT APPROACHES.....17

Chugunov I.

BUDGET POLICY IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC TRANSFORMATIONS.....25

JURIDICAL SCIENCES

Oksin V.

FORMATION OF THE MODEL OF PUBLIC ADMINISTRATION ON ISSUES OF LOCAL IMPORTANCE IN UKRAINE ON THE BASIS OF COMPLIANCE WITH INTERNATIONAL STANDARDS OF LOCAL DEMOCRACY 31

Pravdiuk A.

LEGAL PRINCIPLES OF AGRICULTURAL LAND TURNOVER IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE 34

Seliukov V.

GENERAL PRINCIPLES OF CYNOLOGICAL SUPPORT OF LAW ENFORCEMENT ACTIVITY.....39

Stasiv N.

JUDICIAL CONTROL OVER THE EXECUTION OF THE DECISION OF THE ARBITRAL TRIBUNAL.....43

Karelin V., Khomyakov D.

ELEMENTS OF CYBERSECURITY: A EUROPEAN PERSPECTIVE 48

Shylo Ye.

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL SUPPORT OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE 52

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Tetior A.

"GRENADA MY": HERO IS LOST, THERE IS NO ACTION IN VERSES 62

SOCIAL SCIENCES

Chornyj O.

EFFICIENCY OF PUBLIC HEALTHCARE REFORM POLICIES FOR CIVIL SOCIETY WELFARE: SOCIAL CONTEXT 67

Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2019. Вип. 22. С. 96-102.

8. Хартія Конгресу місцевих і регіональних влад Європи від 14 січня 1994 р. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_674#Text

9. Charte urbaine européenne II à Strasbourg le 29 mai 2008. Council of Europe. 2020. URL: <https://rm.coe.int/1680719e8c>

10. European Urban Charter. Council of Europe. 2020. URL:

<https://rm.coe.int/ref/CHARTE/URBAINE>

11. Iula World Wide Declaration of local self – government. Secretariat of the Headquarters of the Office for Counteracting Local Government Decentralization Reform. 2019. URL:

http://www.bunken.nga.gr.jp/data/link/suishinhonbu/s_hiryu_shitsu/iula_decl_txt.pdf

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБІГУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Правдюк А.Л.

Доцент кафедри права

Вінницького національного аграрного університету

кандидат юридичних наук, доцент

LEGAL PRINCIPLES OF AGRICULTURAL LAND TURNOVER IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE

Pravdiuk A.

PhD, associate Professor of Law,

Vinnitsa National Agrarian University, Vinnitsia, Ukraine

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» №2178 від 25.09.2019 в розрізі нової світоглядної парадигми, яка передбачає необхідність сучасного розвитку країн у векторі, що задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості задоволення власних потреб майбутніми поколіннями.

Обґрунтовано, що для досягнення цілей сталого розвитку необхідно сприяти збалансованому, всеохоплюючому та рівноправному економічному зростанню, яке б створювало більші можливості для всіх, зменшувало нерівності, підвищувало базові стандарти життя, сприяло справедливому соціальному розвитку та включенню, а також інтегрованому та сталому управлінню природними ресурсами та екосистемами.

Встановлено, що для забезпечення сталого розвитку України та встановлення справедливого балансу між національними інтересами та правами землевласників, а також, з метою виконання рішення Європейського суду з прав людини щодо обмеження права власності, доцільно повернутись до ідеї створення державного земельного банку.

ABSTRACT

The article analyzes the draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Circulation of Agricultural Lands" in the context of a new outlook paradigm, which foresees the need for modern development of countries in the vector that meets the needs of the present generation without prejudice to opportunities for future generations to meet their own needs.

It is justified that the achievement of sustainable development goals requires the promotion of balanced, inclusive and equal economic growth, which would create greater opportunities for all, reduce inequalities, raise basic standards of living, promote equitable social development and inclusion, as well as integrated and sustainable governance ecosystems.

As a result of the analysis of the amendments to the legislation proposed in the field of agricultural land circulation, it was concluded that they were completely inconsistent with the goals and objectives of sustainable development, which were approved at the UN Summit. It has been determined that the introduction of agricultural land circulation in modern conditions threatens the strategy of sustainable development of Ukraine.

Ключові слова: сталий розвиток, обіг земель сільськогосподарського призначення, раціональне використання земель сільськогосподарського призначення, право власності на землю сільськогосподарського призначення.

Keywords: sustainable development, circulation of agricultural land, rational use of agricultural land, ownership of agricultural land.

Постановка проблеми. Нова світоглядна парадигма передбачає необхідність сучасного розвитку країн у векторі, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти власні потреби. Ця

універсальна модель орієнтована на досягнення оптимального балансу між трьома складовими розвитку – економічним зростанням, соціальною інтеграцією та охороною навколишнього середовища. Володіння, раціональне використання та

розпорядження сільськогосподарськими землями в Україні має визначальний вплив на загальний стан навколишнього природного середовища та є суттєвими для гарантування сталого розвитку України.

У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку та прийняття Порядку денного розвитку після 2015 року, на якому було затверджено нові орієнтири розвитку. Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено цілі та завдання Сталого Розвитку [1].

Сталий розвиток вимагає узгоджених зусиль щодо створення всеосяжного, сталого та стійкого майбутнього для наступних поколінь. Для досягнення цілей сталого розвитку, необхідно сприяти збалансованому, всеохоплюючому та рівноправному економічному зростанню, яке б створювало більші можливості для всіх, зменшувало нерівності, підвищувало базові стандарти життя, сприяло справедливому соціальному розвитку та включенню, а також інтегрованому та сталому управлінню природними ресурсами та екосистемами.

В. Барановський визначає термін «сталий розвиток» (“sustainable development”) як збалансований розвиток. Збалансованість – це пропорційність, а баланс – це кількісне співвідношення між елементами системи, що визначає збереження її якісних характеристик. Таким чином, сталий (гармонійний, збалансований) розвиток – це розвиток, що забезпечує певний тип рівноваги, тобто, баланс між соціально-економічними та природними його складовими [2].

Аналізуючи зміни до законодавства, які пропонуються у сфері обігу земель сільськогосподарського призначення, можна зробити висновок про повну їх невідповідність цілям та завданням сталого розвитку, які були затверджені на Саміті ООН.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Науково-теоретичним підґрунтям цієї статті стали концептуальні підходи таких українських та зарубіжних вчених у галузі аграрного, земельного, екологічного та інших галузей юридичної науки, як В. І. Андрейцев [10], Г. І. Балюк [11] та наукові розробки науковців Вінницького національного аграрного університету Г.М. Калетніка [12], Т.К. Оверковської [7].

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз правової природи запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні та його доцільності з позиції забезпечення сталого розвитку України.

Виклад основного матеріалу. Земельний кодекс України передбачає, що земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі [3]. Законодавець закріпив у норму закону основні положення концепції

сталого розвитку, заборонивши використання власності на землю на шкоду правам і свободам громадян, інтересам суспільства чи з метою погіршення екологічної ситуації і природних якостей землі.

Загальні правомочності права власності розкрито у статті 319 Цивільного кодексу, яка передбачає: 1. Власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд. 2. Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону. При здійсненні своїх прав та виконанні обов'язків власник зобов'язаний дотримуватися моральних засад суспільства. 3. Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав. 4. Власність зобов'язує. 5. Власник не може використовувати право власності на шкоду правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію та природні якості землі. 6. Держава не втручається у здійснення власником права власності. 7. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених законом. 8. Особливості здійснення права власності на національні, культурні та історичні цінності встановлюються законом [4].

Аналізуючи зазначені норми законів, слід відзначити, що збереження природних якостей землі є пріоритетною умовою, якою правомочності власника обмежуються. Крім того, земля є національним багатством, а тому згідно пункту 8 статті 319 Цивільного кодексу, особливості здійснення права власності на землю мають встановлюватись спеціальним законом.

Наразі спеціальний закон, який би гарантував використання права власності на землі сільськогосподарського призначення без шкоди правам і свободам інших громадян, інтересам суспільства в цілому та забезпечував екологічну безпеку та збереження природних якостей землі в цілому, відсутній. Натомість, законотворці, згідно проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» № 2178 від 25.09.2019 року, планують запровадити торгівлю основним національним багатством України.

У розрізі поглядів міжнародної спільноти, міжнародних судових органів, обмеження права власності особи на землі сільськогосподарського призначення є порушенням прав і свобод людини. У рішенні Європейського Суду з прав людини у справі Зеленчук та Цицюра проти України (заява № 846/16 та 1075/16) Європейський суд з прав людини одностайно встановив: порушення статті 1 Протоколу № 1 (захист власності) Європейської конвенції з прав людини. Справа стосувалася скарги на державну заборону продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення, яка, за їх словами, порушила їх права на власність як власників таких ділянок [5].

У рішенні Суд постановив, що уряд повинен вжити законодавчі заходи для забезпечення необхі-

дного справедливого балансу для власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Однак трактувати це рішення, як зобов'язання негайно створити ринок землі сільськогосподарського призначення, без обмежень, не можна. Крім того, заявникам не було присуджено жодної грошової компенсації. У рішенні лише вказано, що абсолютна заборона України купівлі та продажу земель сільськогосподарського призначення викликала порушення прав, тому уряд повинен прийняти більш збалансований закон.

Нова влада першочергово взялась знімати будь-які обмеження і, колізійними змінами до законів, запроваджувати ринок земель сільськогосподарського призначення, ділити сфери впливу та національне багатство, яке за весь період незалежності вдалось зберегти. У пропонованих змінах до законодавства цілі та завдання стратегії сталого розвитку щодо збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення не враховані.

На наш погляд, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» № 2178 від 25.09.2019 року суперечить національним інтересам та не встановлює гарантій здійснення права власності на національні цінності. В контексті забезпечення сталого розвитку України, запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення потребує подальшого узгодження балансу між соціально-економічними, юридичними та природними чинниками.

Фактори, які унеможливають, на даному етапі розвитку нашої держави, запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення за запропонованим законопроектом:

1. Частина території України контролюється Російською Федерацією, внаслідок анексії Криму, а також війни на сході України. Окуповано 17 тис. км² Донецької і Луганської областей, разом з Кримом це складає 43,7 тис. км² – тобто 7,2% території України. Залишається неконтрольованими 409,7 км українсько-російського кордону [6].

У проекті закону відсутні спеціальні норми, які б регулювали ці питання на непідконтрольній території. Згідно законопроекту, набувачами земель сільськогосподарського призначення на непідконтрольних територіях можуть бути, на загальних засадах, громадяни України і юридичні особи, створені за законодавством України.

Варто звернути увагу і на те, що відносно недавно у нас був гучний скандал з розповсюдженням українським громадянам угорських паспортів. Засоби масової інформації оприлюднили факти, що підтвердили, як у місті Берегове, Закарпатської області, консульство Угорщини видавало паспорти цієї держави нашим громадянам.

У жовтні міністр закордонних справ України констатував, що Угорщина видала десятки тисяч паспортів жителям Закарпатської області. Не варто забувати і про те, що до 2014 року російські консульства в Сімферополі, Одесі та інших містах майже відкрито роздавали громадянам України паспорти Російської Федерації. Невизначена кількість осіб з

подвійним громадянством стала одним із чинників, який свого часу полегшив анексію Криму. За різними даними, в Україні російські паспорти мають від 140 до 350 тисяч українців. Більшість з них проживають у Криму та на Донбасі [8].

Внаслідок цих обставин, власниками основного національного багатства можуть стати громадяни України, які одночасно є громадянами інших країн. Певна кількість осіб з подвійним громадянством приведе до остаточної втрати українських територій.

2. Проблема обігу земель сільськогосподарського призначення є надзвичайно важливою і має бути винесена на народне обговорення. Згідно з результатами опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг», 73 % українців проти скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення. Підтримують це лише 19 відсотків опитаних і ще 8 відсотків – не визначилися. Як зазначають соціологи, відносно високий рівень підтримки ринку землі спостерігається серед молодих і заможніших респондентів, а також власників паю, які його самостійно обробляють [9].

Питання обігу земель сільськогосподарського призначення може бути винесено на народне обговорення через електронне врядування за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі. Слід відмітити, що в умовах становлення громадянського суспільства в Україні (недавні історичні події: Помаранчева революція, Революція Гідності та домінуюче об'єднання навколо нової ідеї, яке виразилось у народному волевиявленні на останніх президентських та парламентських виборах, а також громадський контроль за прозорістю їх проведення), винесення цього питання на народне обговорення через електронне врядування є необхідним аспектом у взаємовідносинах громадянського суспільства і державної влади. Варто додати, що Президент України обіцяв надолужити «відставання країни в електронному урядуванні» та створити «країну в смартфоні».

Парламент, уряд, Президент мають врахувати думку громадян України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення, не наражаючи країну на зародження протестних настроїв серед населення та новий майдан. Форсування купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення не відповідає національним інтересам країни.

3. У запропонованих змінах до законів щодо обігу земель відсутні реальні гарантії підтримки малого та середнього бізнесу у сільському господарстві, що суперечить стратегії сталого розвитку. У п.2 статті 130 до Земельного кодексу у проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» його ініціатори обмежують сукупну площу земельних ділянок сільськогосподарського призначення у власності громадянина, юридичної особи, з урахуванням пов'язаних осіб або юридичних осіб, створених за законодавством України, що мають спільного кін-

цевого бенефіціарного власника (контролера): в межах однієї області або Автономної Республіки Крим, не повинна перевищувати 15 відсотків земель сільськогосподарського призначення такої області або Автономної Республіки Крим; не повинна перевищувати 0,5 відсотків земель сільськогосподарського призначення України.

Обмеження щодо 15 відсотків земель сільськогосподарського призначення області може призвести до концентрації суб'єктів господарювання на ринку. Прийняття закону у такій редакції приведе до того, що великі господарства, агрохолдинги скуплять землі, а монополізація призведе до латифундизму. З метою захисту економічної конкуренції, підтримки малого і середнього бізнесу, реалізації концепції сталого розвитку, обмеження впливу агрохолдингів на заниження цін на ринку землі, сукупна площа земельних ділянок сільськогосподарського призначення у власності має бути суттєво зменшена. Крім того, не доцільно визначати обмеження у відсотковому відношенні до території області чи України. Сільськогосподарським товаровиробникам для планування діяльності потрібно визначення в гектарах, яке має бути законодавчо закріплено. Цілоком обґрунтованим видається обмеження у 300 гектарів земель сільськогосподарського призначення України.

4. Відсутність достовірних даних щодо кількісної і якісної характеристики земель сільськогосподарського призначення на території України унеможливають запровадження вільного обігу земель сільськогосподарського призначення на даному етапі. Сьогодні єдина державна геоінформаційна система не містить вичерпних відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель та їх оцінку. Як можна запровадити ефективний обіг земель сільськогосподарського призначення без ефективного функціонування державного земельного кадастру?

Ще одним важливим питанням, яке потребує законодавчого врегулювання до запровадження вільного обігу земель сільськогосподарського призначення в умовах сталого розвитку, є землі для органічного виробництва.

В 2017 році загальна площа сільськогосподарських земель з органічним статусом та перехідного періоду складала близько 289 тис. га (0,7 % від загальної площі земель сільськогосподарського призначення України). Чинний земельний кодекс, як і проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», не виокремлюють земель органічного землеробства у складі земель сільськогосподарського призначення. Тобто, ринок органічної продукції є, а норми у спеціалізованому законі про землі, які використовуються для ведення органічного землеробства - немає. У законодавстві не встановлено їх правового режиму використання і відтворення якісного стану.

В. І. Андрейцев вважає, що в Земельному кодексі України слід запровадити окремий розділ

«Органічні землі», під якими він пропонує вважати визначені земельно-правовою документацією земельні ділянки в межах земель сільськогосподарського призначення для виробництва, переробки, зберігання тощо сільськогосподарської органічної продукції за допомогою органічних речовин, яким властива висока споживча якість та безпека для здоров'я і життя людей, довкілля та інших матеріальних і духовних цінностей. Ці землі, їх розміри, місце розташування, а також склад визначаються державним земельним кадастром і підлягають сертифікації центральним органом управління, до повноважень якого входить регулювання земельних відносин та контроль за використанням, охороною земель або за його дорученням відповідним територіальним органам [10].

Фахівцями Інституту агрохімії і ґрунтознавства України доведено, що в межах нашої держави наявні лише чотири невеликих регіони, в яких стан ґрунтів гарантує можливість вирощування органічної продукції, яка відповідає світовим стандартам. Йдеться, зокрема, про Північно-Полтавський, Вінницько-Прикарпатський, Південно-Подільський та Північно-Східно-Луганський регіони [11].

На наш погляд, передумовою запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення має бути також і внесення змін до Земельного кодексу ст. ст. 31, 33 – 37 з закріпленням правового режиму земель для органічного виробництва.

5. Наступним чинником, який унеможливає запровадження ефективного обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні, є сам проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», який не є збалансованим та не встановлює пріоритетності набуття права власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення особами, які мають сільськогосподарську освіту або досвід роботи у сільському господарстві чи займаються веденням товарного сільськогосподарського виробництва або юридичним особам України, установчими документами яких передбачено ведення сільськогосподарського виробництва. Земельні ділянки, правовий режим яких передбачає призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, можуть, відповідно до проекту, продаватись юридичним особам України, у тому числі, і тим, які не займаються сільськогосподарським виробництвом. Це сприятиме створенню посередницьких фірм, перекупників та монополізації ринку. Чинна стаття 130 Земельного кодексу, на наш погляд, в більшій мірі забезпечує право громадян, юридичних осіб на викуп земельних ділянок для ведення селянського господарства та забезпечує використання земель за цільовим призначенням. Діюча норма є пересторогою щодо купівлі земель сільськогосподарського призначення з метою перепродажу, посередництва у цій сфері.

6. Вирішальним чинником, який унеможливає запровадження ефективного обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні сьогодні, є величезні ризики щодо можливості іноземців

купівлі цієї категорії земель. В умовах проведення операції об'єднаних сил, надання доступу іноземним громадянам та юридичним особам до основного національного багатства можна прирівняти до зради національних інтересів. Обмеження щодо можливості набувати право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення іноземцями має на меті захистити національні інтереси.

Однак, слід зауважити, що це обмеження вплине на формування ціни на землі сільськогосподарського призначення - вони будуть занижені. Справжня ринкова (європейська) ціна, яка є основним інтересом власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення, можлива лише за участі іноземного капіталу. Таке обмеження не забезпечує права землевласників на справедливую ціну на ринку земель сільськогосподарського призначення. Крім того, це обмеження розширює можливість купівлі земель сільськогосподарського призначення великими агрохолдингами, особами, які прагнуть скупили за безцінь ці землі, що приведе до монополізації.

Тому, до завершення операції об'єднаних сил, запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні не забезпечує інтереси власників цих ділянок і національні інтереси.

7. Для встановлення справедливого балансу між національними інтересами та правами землевласників, які прагнуть продати земельні ділянки сільськогосподарського призначення, доцільно, в умовах сьогодення, повернутись до ідеї створення державного земельного банку. Це забезпечить можливість реалізації усіх правомочностей власності на землі сільськогосподарського призначення. Крім того, з метою дотримання прав іноземних спадкоємців, а також захисту національних інтересів, доцільно внести зміни, які унеможливають спадкування землі сільськогосподарського призначення іноземцями в натурі. Натомість, компенсувати вартість цієї спадщини через державний земельний банк [12]. Внесення змін до статті 130 Земельного кодексу з зобов'язанням іноземців, які отримали ці землі в порядку спадкування за законом, щодо їх відчуження протягом одного року з дня набуття права власності пропонувані в проекті №2178 від 25.09.2019 р., вважаємо недоцільним.

Висновки.

Отже, запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення в сучасних умовах ставить під загрозу стратегію сталого розвитку України.

1. В умовах проведення операції об'єднаних сил, анексії Криму, а також значної кількості осіб, які мають одночасно громадянство України та громадянство Росії, Угорщини тощо, запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення може призвести до втрати цих територій.

2. Передумовою запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення має бути народне обговорення через електронне врядування або проект «країна в смартфоні». Не врахувавши

думку населення, при запровадженні обігу зазначеної категорії земель, влада наражає країну на новий соціальний протест.

3. У проекті до закону щодо обігу земель №2178 від 25.09.2019 відсутні реальні гарантії підтримки малого та середнього бізнесу у сільському господарстві. Обмеження щодо 15 відсотків земель сільськогосподарського призначення області призведе до концентрації суб'єктів господарювання на ринку, збагачення агрохолдингів, узаконення латифундистів.

4. Запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення, за відсутності достовірних даних щодо кількісної і якісної характеристики цих земель, суперечить стратегії сталого розвитку України. Передумовою впровадження цього ринку має бути, також, і внесення змін до Земельного кодексу ст. ст. 31, 33 – 37, з закріпленням правового режиму земель для органічного виробництва.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» №2178 від 25.09.2019 не забезпечує першочерговості набуття права власності на зазначену категорію земель з метою їх використання за цільовим призначенням.

6. Встановлення ринкової (європейської) ціни, яка є основним інтересом власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення, можлива лише за участі іноземного капіталу. В умовах проведення операції об'єднаних сил, це може призвести до втрати територій. До завершення операції об'єднаних сил, запровадження обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні суперечить інтересам як власників цих ділянок, так і національним інтересам держави.

7. Для забезпечення сталого розвитку України та встановлення справедливого балансу між національними інтересами та правами землевласників, а також, з метою виконання рішення Європейського суду з прав людини щодо обмеження права власності на землі сільськогосподарського призначення, доцільно, в умовах сьогодення, повернутись до ідеї створення державного земельного банку. Це, на початковому етапі запровадження обігу земель даної категорії, забезпечить реалізацію правомочностей продажу землевласників.

Література

1. Уїтмор Кейт. Місцеві влади та сталий розвиток. Територія. Сталий розвиток. 2019. № 1. С. 54-59.
2. Барановський В. Стратегічні аспекти та пріоритети сталого (збалансованого, гармонійного) розвитку. Територія. Сталий розвиток. 2004. № 2. С.25-20.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 22.10.2019).
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (дата звернення: 22.10.2019).

5 Рішення Європейського суду з прав людини від 22.05.2018 р. «Зеленчук і Цицюра проти України». Заяви № 846/16 та №1075/16 (дата звернення: 22.10.2019). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c79

6. Виступ Президента України на дебатах Генеральної Асамблеї ООН з питання: «Ситуація на тимчасово окупованих територіях України» 20 лютого 2019р. // Офіційне інтернет-представництво Президента України. : веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua> (дата звернення: 02.09.2019).

7. Оверковська Т.К. Адаптація законодавства України у сфері охорони земель та ґрунтів до законодавства ЄС. Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ, 8 червня 2018 р.). Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 147-150.

8. В Угорщині порушили понад 350 справ проти українців, що фальшували заяви про громадянство // 5 канал : веб-сайт. URL: <https://www.5.ua/polityka/pasportnyi-skandal-tryvaiev-uhorshchyni-vidkryly-ponad-350-sprav-proty-ukraintsiv-186415.html> (дата звернення: 29.09.2019).

9. Більшість українців проти відкриття ринку землі – опитування. Економічна правда. 8 жовтня 2019 року. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/10/8/652373>

10. Андрейцев В. І. Проблема удосконалення правового режиму органічних земель сільськогосподарського призначення. Правові засади ведення органічного землеробства: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 29 – 30 вересня 2017 р. Харків: Доміно, 2017. С. 3–5.

11. Відтворення родючості ґрунтів у ґрунтозахисному землеробстві / за ред.: М. К. Шикіли. Київ. Оранта, 1998. 680 с.

12. Калетнік Г.М. Перспективи розвитку земельних відносин на ринку землі в Україні. Агро-Світ. 2012. № 12. С. 2-6.

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ КІНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Селюков В.С.

*Харківський національний університет внутрішніх справ, доцент
Харків*

GENERAL PRINCIPLES OF CYNOLOGICAL SUPPORT OF LAW ENFORCEMENT ACTIVITY

Seliukov V.

*Kharkiv National University of Internal Affairs, Associate Professor
Kharkiv*

АНОТАЦІЯ

Діяльність щодо кінологічного забезпечення є досить складним явищем та розуміється у двох аспектах. Велика кількість суб'єктів кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності в Україні свідчить про складність даного процесу з точки зору узагальнення нормативно-правового врегулювання, здійснення загального управління. Однак існують механізми, які дозволяють виробити загальні правила, ключові засади та ідеї, якими керуються суб'єкти кінологічного забезпечення під час своєї діяльності. Їх називають принципами. Усю сукупність принципів кінологічного забезпечення можна розділити на декілька груп: загальні принципи, які відображають засади правоохоронної діяльності; принципи управління, що набуваються важливого значення під час управлінських процесів в діяльності суб'єктів кінологічного забезпечення; спеціальні або специфічні принципи – ключові правила та ідею, якими повинні керуватися безпосередньо кінологи під час діяльності пов'язаної із застосуванням та використанням службових собак.

В рамках дослідження значну увагу приділено трактуванню змісту терміну «принцип», що дозволяє більш чітко та змістовно розуміти ті принципи, які наведені.

Визначено, що до загальних принципів кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності варто віднести принцип законності; відкритості або гласності; принцип належно організованої взаємодії усіх без виключення органів у даній сфері; принцип дотримання прав і свобод людини, або принцип гуманізму.

До принципів управління у сфері кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності віднесено спрямованість елементів системи управління на кінцевий результат; мінімізація будь-яких витрат без втрати якості; структурна єдність усіх управлінських процесів; відповідність управлінських рішень меті діяльності; спадкоємність, яка «передбачає доцільне використання результатів одного виду управлінської діяльності іншими її видами; принцип особистої відповідальності за прийняті управлінські рішення, який полягає у тому, що у процесі управління кожне рішення є результатом дій саме тієї особи, яка його прийняла, а перекладання вини через власні рішення або присвоєння лаврів за рішення інших є недопустимим.

ABSTRACT

Kennel support activities are quite complex and are understood in two respects. The large number of canine law enforcement agencies in Ukraine testifies to the complexity of this process in terms of generalizing regulatory